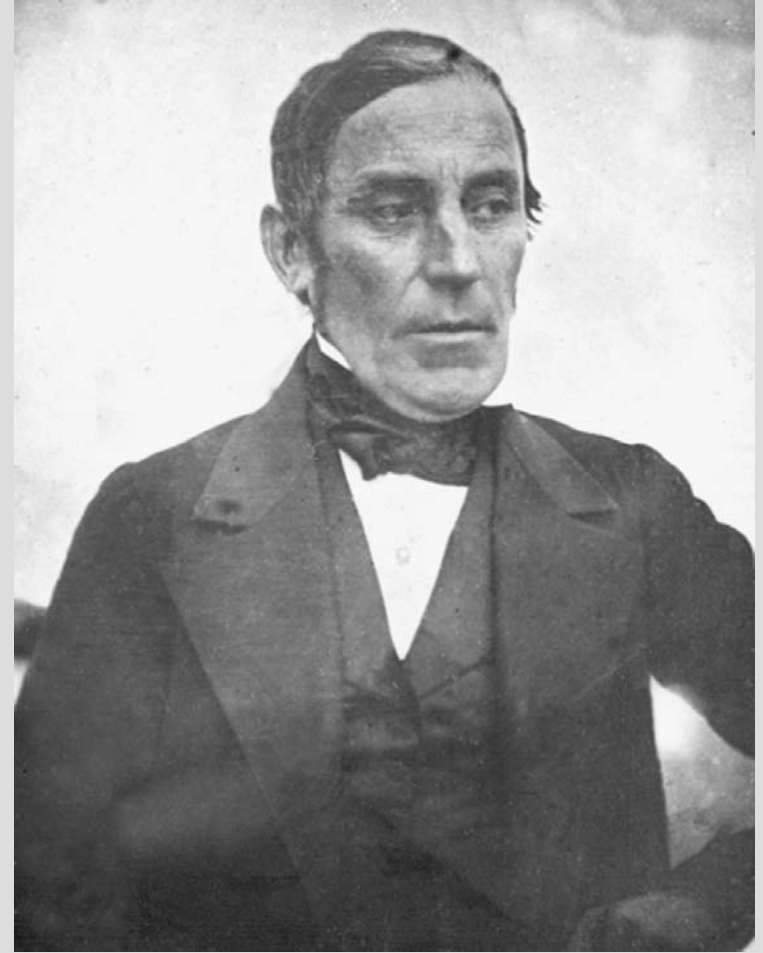

J. V. Snellmanin ja Henrik Borgström nuoremman

Rahapoliittinen kädenvääntö

Borgström Snellman

Borgström versus Snellman

- Henrik Borgström nuoremman ja J. V. Snellmanin rahapoliittinen kädenvääntö
- Suhteellisen lyhyt mutta sitäkin intensiivisempi jakso Krimin sodan vuosista 1860-luvun alkuun
- Yhteisenä tavoitteena yksityisten pankkien perustaminen
- Erimielisyyksien aiheena suhde Suomen Pankin harjoittamaan rahapolitiikkaan 1850-luvun jälkipuoliskolla
- Kiistan myötä "currency and banking" keskustelu myös Suomeen

Päähenkilöt

1830-1865

ylioppilas 1845

FK 1850

MOK 1857

opintoja Englanti,
Skotlanti, Ranska

Stockholms Enskilda
Bank

Henrik Borgström

Suomen Yhdyspankki
1863-1865

J. V. Snellman

1806-1881

sukulaissiteitä Borgströmeihin

kauppakoulun johtajaksi Helsinkiin
1850 (peruuntui)

merivakuutusyhdistyksen
suunnittelu ja tarkastajan virka
(peruuntui)

Borgströmin kauppahuone 1851-
1854

1800-luvun alun bullionistikiista

- Bullionistit
- Bank of Englandin liiallinen setelinanto johtanut punnan arvon laskuun
- vain tiukka välitön kate varmistaa rahan arvon säilymisen

- Antibullionistit
- punnan arvon lasku johtui ulkomaankaupan vaikeuksista
- rahan määrän ja inflaation välillä ei suoraa yhteyttä

Real bill doctrine

- Setelipankki voi turvallisesti lainata tavaravekseleitä vastaan (tuotantoa)

Currency versus banking school

- Kiista Englannin Pankin setelinantoperiaatteista 1820-30-luvuilla

Currency koulukunta

- jatkoi bullionistien linjaa
- setelipankki ei toiminnallaan saisi vaikuttaa rahan määrään, vaan sen pitäisi muuttua vain katteen muuttuessa
- setelipankki ei tällöin voisi vaikuttaa inflaatioon
- inflaatio johtui rahan määrän liiallisesta kasvusta

Currency versus banking

- Banking koulukunta jatkoi antibullionistien linjoilla
  - keskuspankin luotonannon aiheuttama inflaatiovaara olematon
  - rahan vaihdettavuus kultaan riitti turvaamaan rahan arvon
  - luotonanto pidettävä ainoastaan real bills doktriinin puitteissa eli tavaravakuutta vastaan
  - keskuspankin tehtävänä harjoittaa joustavaa setelinantopolitikkaa liike-elämän tarpeiden mukaisesti
  - inflaatio johti rahan määrän kasvuun

Pitkä linja

- Bullionistit versus antibullionistit
- Currency school versus banking school
- Monetaristit versus keynesiläiset
- Tiukka rahapolitiikka versus pehmeä rahapolitiikka

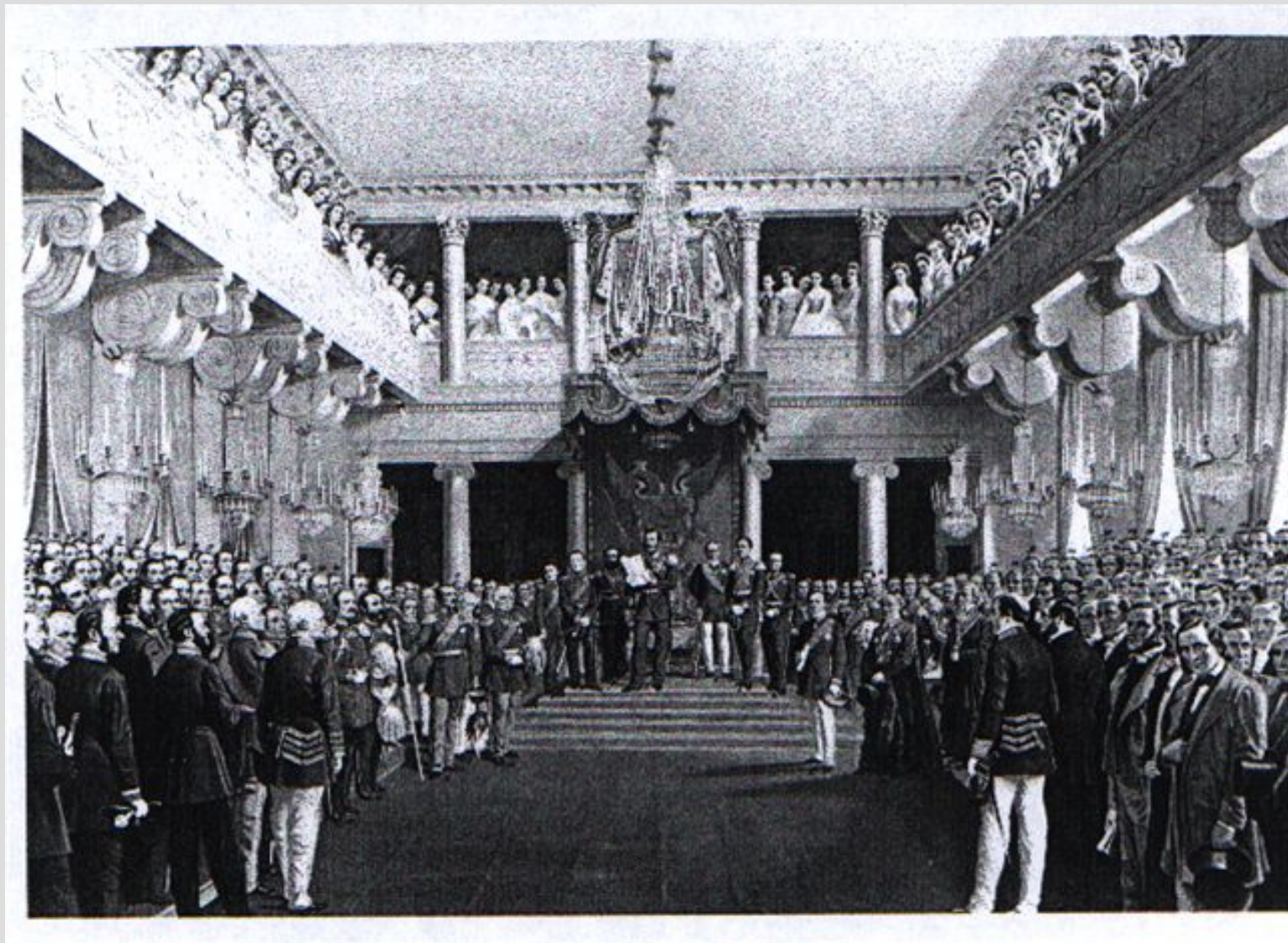
Krimin sodan vaikutukset

- Venäjän ja sen mukana Suomen pakko irtaantua hopeakannasta
- Ruplan arvon jyrkkä heikkeneminen
- Vuoden 1857 finanssikriisi Euroopassa
- Englannin v.1844 pankkilain tilapäinen lakkauttaminen
- Pankkijärjestelmän romahdus Venäjällä
- Liikkeellä olevan setelistön jyrkkä lasku Suomessa

Osa liberaalia uudistuspolitiikkaa

- Sidoksissa Krimin sodan päätyttyä käynnistyneeseen liberaaliin uudistuspolitiikkaan, jonka alkupisteenä voidaan pitää Aleksanteri II vierailua senaatissa 1856 ja huipentumana valtiopäivien kokoontumista 1863

Snellmanin kirjoitukset yksityisten pankkien perustamiseksi

- Aikainen liikkeelle lähtö
- Litteraturblad 1855
- Ranskalaisen Charles Coquelin ja ruotsalaisen piispa C. A. Agardhin pankkitoimintaa koskeneiden teosten esittely
- Snellmanin ihanteena julkisen monopolin sijaan sijaan yksityiset setelinanto-oikeudella varustetut liikepankit
- Uudistus mahdollinen vasta sen jälkeen, kun palattu metallikantaan
- Suomessa ei riittäviä rahapääomia osakkeiden merkintään. Käteisen sijaan merkitsijöiden luovuttamat kiinnitykset
- Vain lyhytaikainen vekseli- ja konttokuranttiluotto kaupan ja maatalouden harjoittajille
- Oli tarkoitus jatkaa, mutta sensuuri esti, kunnes hallitsijan vaihdos muutti tilanteen
- Täydentävät kirjoitukset Litteraturblad 1858-59

Borgströmin esiintulo

- Ryhtyi valmistelemaan maatalousluoton uudistamista
- Om hypoteks-föreningar, 1858
- Penningställningen år 1859 och privatbanker, 1859

- Borgströmin näkemykset eivät olleet ristiriidassa Snellmanin näkemysten kanssa
- Taustalla vaikutti Ruotsin 1850-luvun kehitys (Stockholms Enskilda Bank 1856)

Kiista nousee pinnalle

Yksityispankkien perustamista koskevissa kirjoituksissa käsiteltiin myös Suomen Pankin harjoittaman rahapolitiikan luonnetta. Vastakkaisiksi puoliksi nousivat J. V. Snellman ja Henrik Borgström Reinhold Frenckellin tukemana

Fennofiilit versus liberaalit

Litteraturblad versus Dagbalad

Suomen Pankin rooli

- Borgström
- - kiitti Suomen Pankin aktiivista rahapolitiikka
- - poikkeukselliset olot ulkomaankaupan alijäämän syynä
- - rahan niukkuus vaihdannan rajoitteena
- - Suomen Pankin toimet estivät kriisin eskaloitumisen
- Banking koulukunta
- Snellman
- - kriittinen asenne Suomen Pankkiin
- - ulkomaankaupan vaje Suomen Pankin toimien seuraus
- - talouselämä sopeutuu helposti setelistöön
- - Suomen Pankin lainaustoiminta kiihdyttänyt spekulatiivista toimintaa
- Currency koulukunta

Epilogi

- 20.5.1865 Suomen Yhdyspankin toimitusjohtaja Henrik Borgström menehtyy ratsastusonnettomuudessa saamiinsa vammoihin.